

מאוצרות הפרשה

וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר (ו, כא)

מסביר רש"י בטעם שישבר, לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשית נותרת. וקשה למה צריכים לשבור את הכלי, הרי גם אם נבלע, אחרי מעת לעת נפגם הטעם, ונותן טעם לפגם אינו אוסר את הכלי? וי"ל ע"פ אבות, הה שאחד מהניסים שהיו במקדש, שלא הסריח בשר קודש מעולם וא"כ לעולם לא נפגם טעם הקדשים בכלי, ולכך טעמו אסור ואין לו עצה אלא שבירת הכלי.

במקום אשר ישחטו את העלה (ז, זב)

בספר "שבענו מטובך", מביא עובדא הוה שפעם הגיע 'אח רפוא' לבצע לקיחת דם מרבנו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, ואחרי שלקח דם הבחין שאין זה מספיק ועדין חסר דם במבחנה, וביקש רשות מרבנו לדקור שוב. אמר לו רבנו: תדקור באותו המקום בו דקרת קודם לכן. התפלא המטפל, הרי כלל הוא ברפואה כי אם דוקרים באותו החור פעם נופסת הדבר מכאיב הרבה יותר. ענה לו רבנו: בדוקא אני רוצה את זה לכפרה, וכעין שכתוב בגמרא (תה"ק) כי למי שיורד דם מחמת מכה, ומקבל מכה נוספת באותו מקום ממש, הרי זה מכפר כדם עולה...

ובענין היסורין היתה לו לרבנו משנה סדורה: אין יסורים בלא חטא (שבת נ"ה). היסורים באים על חטא, והרפואה האמתית היא לחזור בתשובה! תרופות לא מרפאים, וכל עוד לא חוזרים בתשובה זה שום דבר, אלא שיש גזרה שכל אחד יתרפא על ידי רופא פלוני וסם פלוני, ולכן בעת הצורך שואלים ברופא ונוטלים רפואות, ואם נגזר, זה יועיל לאדם, אבל את העיקר צריך לזכור, שהקב"ה לא הביא יסורים על האדם כדי שיקח "אקמול", אלא כדי שיפשפש במעשיו.

ופעם אמר רבינו לבעל יסורים שביקש ברכה שלא יהיו לו יסורים: כי הנה היסורים שהיו עד עכשיו זה טוב מאוד, כי זה כבר עבר ונשארו רק הזכויות והכפרה. ואברך אותך שמכאן ולהבא לא יהיו יסורים, והוא פסוק מפורש בהלל: "אודך כי עניתני" – בעבר, שעל זה מודים, אבל על העתיד מבקשים: "ותהי לי לישועה" – שלא יהיו יסורים יותר...

פיגול יהיה (ז, יח)

בפרשת קדושים נאמר "וכי תזבחו זבח שלמים וגו' והנותר עד יום השלישי באש ישרף, ואם האכל יאכל ביום השלישי פיגול הוא לא ירצה (יט, ה-ז). בפסוק זה מופיע לשון הווה "פיגול הוא". אמנם, בפרשת שלנו מופיע איסור פיגול בלשון עתיד "ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה וגו' פיגול יהיה". "פיגול יהיה" לשון עתיד. מדוע שינתה התורה בין הלשונות?

ביאר רבי דוד מוצר שליט"א: קי"ל שעל מנת שקרבן ייחשב כפיגול יש להקריבו בכל שאר ענייניו (מלבד ענין הפיגול) באופן הכשר – "כהרצאת כשר כך הרצאת פסול"! אמנם, כלל זה תקף בפיגול של "חוץ לזמנו" (שיש בו כרת) אך האם גם בפיגול של "חוץ למקומו" (שאינו בו כרת) בעיני "כהרצאת כשר כך הרצאת פסול"? המשנה למלך מסתפק בזה, והחזון איש מכריע שבפיגול של חוץ למקומו אין צורך ב"כהרצאת כשר כך הרצאת פסול"! ומיד כאשר מפגלים במחשבה הוא נפסל אף אם לא המתונו לראות אם אכן כל ענייניו נעשו באופן הכשר (כפי שצריך בפיגול של חוץ לזמנו, וכאמור). ולפי"ז מבואר לשון הכתוב כמין חומר. הפסוק בפרשת צו הרי עוסק

בפיגול של חוץ לזמנו (עי' רש"י), ומכיוון שבפיגול זה צריך להמתין לראות שהוא נעשה באופן דכשר כדי שהפיגול יוכל לחול, לכן משתמשת התורה בלשון עתיד "פיגול יהיה". אבל הפסוק בפרשת השבוע הרי עוסק בפיגול של חוץ למקומו, שכדברי החזון איש חל מיד כי לא בעיני כן "הרצאת כשר כך הרצאת פסול" ולכן משתמשת התורה בלשון הווה: "פיגול הוא"!

ואמר הגר"ד שליט"א שהחידוש הזה "יצא מבין שניהם" בשעה שעסק בתורה עם הגאון רמ"מ כשר זצ"ל. (מוסף ש"ק יתד נאמן)

המקריב את זבח שלמיו לה'... ידיו תביאנה את אשי ה' (ז, כט-ל)

מה כונת הכתוב "ידיו תביאנה"? מבאר ה"כלי יקר", שכאשר אדם חוטא למלך ומבקש להתפייס אתו, הוא שולח את מנחתו באמצעות שליח, משום שאין לו את העז ואת תעצומות הנפש להראות לפני המלך. מאידך גיסא, אדם המבקש להביא לפני מלכו דורון ומנחה, אינו שולח זאת על ידי שליחים, אלא הוא בעצמו טורח להגיע להיכל המלך ולהגיש זאת לפניו. משום כך, קרבן חטאת וקרבן אשם, שהם קרבנות הבאים לכפרה על האדם, מוקרבים על ידי הכהן, אולם בקרבן שלמים "ידיו תביאנה" – המקריב בעצמו יביא בידי! (ומתוק האור)

זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים (ז, לז)

בספר "ראש גולת אריאל" בפרק "שר התורה" מובא מעשה בגאון רבי מאיר אריק ז"ל גאב"ד בוטשאטש, שנכנס אל האדמו"ר ה"אמרי אמת" מגור כשנודמן לעיר וינה, והיו משוחחים בדברי תורה. בתוך הדברים שאל רבי מאיר: מצינו בגמרא (יומא ע"א). "הרוצה לנסך יין על גבי המזבח ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין". ולמה לא מצאו עצה יותר פשוטה – שילמד הלכות נסכים כדרך שאמרו בכל הקרבנות (מנחות ק"י): "כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם?". כהרף עין השיבו ה"אמרי אמת זצ"ל בקיצור: "הרי לא נאמר במפורש" (עם שטייט דאך נישט). למשמע הדברים הסמיקו פניו של רבי מאיר מרוב התרגשות. כשיצא מעל פניו אמר לתלמידו שלוח אותו: "פלאי פלאים! כבר שאלתי שאלה זו להרבה גאונים, ותרצו לי באופנים שונים, ואף אחד מן התרוצים לא נתקבל על לבי... והנה בא הרבי מגור והשיבנו תשובה כל כך פשוטה ונוכח, שהרי באמת בגוף הפסוק בחומש לא נאמר "נסכים", כלומר: מאחר וכל ענין זה [שהעוסק בתורת קרבן כאילו הקריב] למדנו ממקרא "זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים", ובפסוק זה לא נזכרו נסכים, לכן לא שייך לקיים בזמן הזה מצות נסוך היין אלא בממלא גרונו של תלמידי חכמים יין..." (ומתוק האור)

ויחגר אותם אבנט ויחבוש להם מגבעות (ח, יג)

שואל ה"משך חכמה", מדוע באבנט כתוב בלשון יחיד, ואילו מגבעות כתוב בלשון רבים? ומתרץ, הרמב"ם בהל' כלי המקדש (פ"ח, ה"ט) כותב "והאבנט רוחבו כמו שלש אצבעות ואורכו ל"ב אמות" בעוד שלבגדי כהונה האחרים נעשו כל אחד ואחד לפי מידת לובשם, האבנט מידתו היתה אחידה. לכן אמרה התורה "מגבעות" לשון רבים, איש איש כפי מידתו, אבל ה"אבנט" לשון יחיד, כי מידת כל האבנטים היתה אחת – "מקיפו ומחזירו כרך על גבי כרך". (מדשן ביתך)

הפרנסה לא מפריעה לעסק התורה

אֲשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְּזַבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. (ו', ו')

ובאבות פ"ה, מ"ה: עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש... ולא כיבו הגשמים את אש עצי המערכה".

לכאורה יש לתמוה: מדוע הוזקקו ישראל לנס המיוחד הזה – שלא כדרך הטבע – שלא כיבו הגשמים את אש עצי המערכה, הלא הקדוש ברוך אינו משנה את גדרי הטבע שלא לצורך, ויכול היה לגרום לכך שלא ירדו גשמים כלל במקום המקדש והמזבחה, וכך תדלק האש מבלי שתיכבה? את התשובה נבין על פי המעשה הבא: העיר וילנה היתה כמרקחה. גדול הדור, הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור הגיע לביקור. בין ההמונים שבאו להקביל את פניו. היה ר' שמואל זאנוויל קלמאייר, מייקירי קרתא דוילנה. יהודי בר אוריין, אשר התפרנס מעסק צנוע של צביעת בדים. הוא היה עושה את תורתו קבע ומלאכתו עראי, וכך פרנס את משפחתו הגדולה, אשר מלבדו ומלבד זוגתו – מנתה עוד ארבע עשר נפשות. חייהם התנהלו להם על מי מנוחות, עד שהחלו הצרות מתרגשות ובאות. תחילה, נפטר בפתע פתאום אחד הילדים. וטרם יבש הטיט מעל הקבר הטרי, נפטר בן נוסף במשפחה. לצערם הגדול לא היה גבול, אך הצרות לא פסקו. ר' שמואל ורעייתו שיכלו, כמעט את כל ילדיהם, מלבד שתי בנות. הגדולה והקטנה נותרו להם לנחמה. האבל היה קשה מנשוא. פחד נורא ריחף עליהם, שמא תפקוד הגזרה, חלילה, גם את שתי הבנות שנוותרו לפליטה, והמה יישארו גלמודים ושכולים. כעת עמד ר' שמואל לפני גדול הדור, ובדמעות רותחות תיאר את המאורעות הקשים שפקדו את משפחתו. לאחר דומיה ארוכה, נענה רבי יצחק אלחנן ואמר: "אין מקומך כאן. קום! ארוז את חפצייך, וסע לארץ ישראל. שם תשקוד על דלתי התורה ביתר עוז. ה' ישמור אותך ואת צאצאיך ותזכה לרוב נחת מבנותיך הנותרות". מאושש מברכותיו של הצדיק, עלו ר' שמואל ורעייתו לארץ הקודש, כאשר הם מותירים מאחוריהם את ידידיהם ומכריהם. המשפחה התמקמה בשכונת 'נחלת שבעה' הירושלמית. ר' שמואל פתח מחדש את עסק הצביעה שלו. נאמן להוראתו של רבי יצחק אלחנן, קבע לעצמו ר' שמואל סדר יום חדש: במשך כל הבוקר, עד השעה שתים עשרה בצהריים – שקד על התורה ברציפות, מבלי להפסיק אפילו לרגע קל לענייני דעלמא. רק בהגיע השעה שתים עשרה – פתח את חנותו וקיבל את הלקוחות. ר' שמואל מצא בלימוד התורה מעט נוחם ומרפא לנפשו. אפס, כי בענייני הפרנסה לא ראה ר' שמואל ברכה של ממש בעמלו. בירושלים העניה, היה ביקוש מופחת לעסק זה של צביעת בגדים. הלקוחות מיעטו להיכנס לחנותו, ואך בקושי הצליח ר' שמואל לשרוד את חיי היומיום. ביום קיץ בהיר, נשמעה נקישה על דלת ביתו של ר' שמואל. אשתו פתחה את הדלת, ובפתח נראו מספר אנשים, אשר בקשו לשוחח בדחיפות עם בעל הבית. השעה היתה עשר בבוקר, שעה בה היה ר' שמואל שקוע בלימודו, "רצינו להציע לבעלך עסקה", פתח האחד. "ברשותנו כמות סיטונאית של בגדים המיועדים לצביעה עבור ילדי המוסד שבבעלותנו. רצינו להתדיין עם בעלך בדבר המחיר". האישה חככה בדעתה. צר לה להפריע את בעלה מתלמודו, אך מנגד – הפרנסה כה דלה, והעסקה דגן נראתה כמי שמשלחה משמים. בהיסוס מה, פתחה את דלת חדרו ושטחה בפניו את הדברים. "אמנם, אין דבר חשוב יותר מלימוד התורה", ניסתה לשכנעו, "אבל נראה, כי עסקה זו תוכל להקל מעלינו את עול הפרנסה לתקופה ארוכה, דבר שיאפשר לך לשקוד על תלמודך ביתר שאת!" סיימה את טיעוניה, אך ר' שמואל נותר בשלו – סדר הוא סדר, ועת שנקבעה ללימוד התורה אין לגזול ממנה ולו מעט. האנשים לא ניאוו להמתין ועזבו את הבית. הם פנו אל המתחרים, וסיכמו איתם על צביעת הבגדים. קורטוב של צער השתכן בלבה של האישה, מהול בתחושות החמצה, אך ר' שמואל לא התרגש כלל. לא היה לו צל של ספק כי עסק הפרנסה לא יכול להפריעו מלימוד תורתו, ומי ששלח את שלוחיו מכיוון זה – ישלח מלאך אחר מכיוון שונה. במרוצת הימים, דפקו שוב בביתם אותם אנשים. "שמע נא", פתח אחד מהם, "לפני מספר חודשים הגענו אליך בהצעה לצבוע לנו כמות גדולה של בגדים. משנענינו בסירוב, עזבנו את ביתך ומצאנו בעל מלאכה אחר שיעשה את העבודה. כיום, לאחר שחלפו חודשים אחדים מסיום עבודתו אנו מאוכזבים קשות מתוצאותיה. איכות הצביעה גרועה ביותר, הצבעים דוהים ומתקלקלים, ואנו מעוניינים לצבוע את הבגדים מחדש. שמענו כי בבית הצביעה שלך יוצאת המלאכה מושלמת וללא כל דופי. באנו אליך, אפוא, מוכנים ומזומנים לשלם כל סכום שתנקוב, ובלבד שתבצע את מבוקשנו. אם אצבע ישירות על הצביעה הפגומה – לא תהא בכך תועלת, הצבע לא ייקלט היטב". אמר ר' שמואל, בעודו מחווה בידו על אחד הבגדים מן החבילה. "איאלץ לצבוע צביעה כפולה, פעם אחת כדי לכסות את הצביעה הראשונה, ופעם נוספת – לשם צביעה. והמחיר, בהתאם – פי שניים!" האנשים שוחחו ביניהם, והגיעו להסכמה. המחיר הכפול סוכם ונחתם, והם יצאו מן הבית. "רואה את?!" פנה ר' שמואל לאשתו, "את רצית שארוויח פעם אחת, אבל הקב"ה רצה שארוויח כפליים".

ומכאן, מבאר רבי חיים מוולאז'ין, תשובה לשאלתנו: אחת הטענות השכיחות בזמנינו היא, שאדם אינו יכול לעסוק בתורה מחמת דאגת הפרנסה. אך האמת שעל האדם לבטוח בה' ולעסוק בתורה, ולהסיר מעליו כל טרדה ודאגה מענין הפרנסה. על האדם להשריש בקרבו כי "מעולם לא כיבו הגשמים את עצי המערכה". 'גשמים' רומזים לפרנסה המושפעת על האדם מלמעלה, 'אש' זהו עסק התורה שנקרא אש, כנאמר (ירמיה כ"ג, כ"ט): "הלא כה דברי כאש". מעולם לא כיבו הגשמים, היינו הפרנסה, את אש התורה, ולא הפריעו לעוסקים בה.

(מאוצרותיו של הרב מרדכי פרינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

צביעת הפנים בפורים שחל בערב שבת

שאלה: האם יש להקפיד לפני כניסת השבת לרחוץ פניו שנצבעו לפורים? **תשובה:** יש להקפיד לרחוץ פניו, ולהוריד את כל הצבעים השונים למיניהם לפני שבת, כדי שלא להזדקק לקולות האחרונים, מאחר וגדולי הפוסקים נחלקו בדבר. ובדיעבד אם לא רחץ לפני שבת, כגון שנשתכר בפורים והתעורר לביל ש"ק, פסק מרן הגריש"א זצ"ל דאסור להסיר השחרורית בשבת משום חשש איסור דאורייתא, ולכן אם מתבייש להתפלל בביהכ"ס מבלי לרחוץ את פניו, יתפלל ביחידות ויתבטל מתפלה בציבור וקרה"ת (הובא בתורת חיים וחסד) ואין מקום להתיר משום כבוד הבריות, ומהיכ"ת להתיר לו להכניס א"ע למצב שיזדקק להקל משום כבוד הבריות. (הגאון ר' יום טוב זנגר שליט"א)

חידה שבועית

אני תמיד לפניכם, אך לא תוכלו לראות אותי, וכאני מניח אני כבר לא אני?

תשובה על חידה פר"ש: תשובה לחידה: כבש, כשב, כשבה. תשובה לחידה: כרפס. *פר המלכה: ש"ס ט"א*

מזל טוב

מרכז העי: משפחות מרק – גרינוולד הולדת הבת הנכדה משפחת מעדני הולדת הבן משפחות פטרמן – מושקוביץ הולדת הבת הנכדה משפחת שוחט לנשואי הבת משפחות ארז – הרב אליהו גינת הולדת הבן הנכד **גני הדר-עמישב:** משפחת קליין לנשואי הבן משפחת אקרמן לבר מצוה משפחות הר אבן – הלפרין – פלונצ'ק הולדת הבת הנכדה הנינה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

ברכת פורים שמח לתושבי פתח תקווה
צוות היחידה לתרבות חרדית

